

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Esas Sayısı : 2008/103

Karar Sayısı : 2010/118

Karar Günü : 16.12.2010

R.G. Tarih-Sayı : 14.05.2011-27934

İTİRAZ YOLUNA BAŞVURAN :Edirne İdare Mahkemesi

İTİRAZIN KONUSU :14.7.1965 günlü, 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 64. maddesinin son fıkrasında yer alan' ... **72 nci madde gereğince belirli bir süre görev yapmak üzere mecburi olarak sürekli görevle atanan Devlet Memurlarından...** 'ibaresinin Anayasa'nın 10.maddesine aykırılığı savıyla iptaline karar verilmesi istemidir.

I-OLAY

Kalkınma Dairesi Birinci derecede öncelikli yörede bulunan bir okula, eş durumu nedeniyle naklen atanan öğretmenin, bu yörede geçirdiği iki yılın karşılığında aylık derecesinin yükseltilmesinde dikkate alınmak üzere kendisine ayrıca bir kademe ilerlemesi verilmesi istemiyle yaptığı başvurunun reddine ilişkin işlemin iptali istemiyle açtığı davada, itiraz konusu kuralın Anayasa'ya aykırı olduğu kanısına varan Mahkeme iptali istemiyle başvurmuştur.

III- YASA METİNLERİ

A- İtiraz Konusu Yasa Kuralı

14.7.1965 günlü, 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun iptali istenilen ibareyi de içeren 64. maddesi şöyledir:

'Devlet memurunun kademe ilerlemesi için aşağıdaki şartların bulunması lazımdır:

A) Bulunduğu kademe en az bir yıl çalışmış olması,

B) O yıl içinde olumlu sicil almış bulunması,

C) Bulunduğu derecede ilerleyebileceği bir kademenin bulunması,

(Ek fıkra: 29/01/1984 - KHK 243/9 md.)Devlet memurlarından 6 yıllık sicil notu ortalaması 90 ve daha yukarı olanların aylık derecelerinin yükseltilmesinde dikkate alınmak üzere bir kademe ilerlemesi uygulanır.

(Ek fıkra: 09/04/1990-KHK-418/4 md.; İptal: Anayasa Mahkemesi'nin 05/02/1992 tarih ve E.1990/22, K.1992/6 Sayılı Kararı ile; Yeniden düzenlenen fıkra: 18/05/1994 - KHK-527/ 4 md.)Ancak, **72 nci madde gereğince belirli bir süre görev yapmak üzere mecburi olarak sürekli görevle atanan Devlet Memurlarından** kalkınmada 1 inci derecede öncelikli yörelerde bulunanlara (Erzurum ve Artvin İl'leri dahil) bu yörelerde fiilen çalışmak suretiyle başarılı

geçirilen her iki yılın karşılığında aylık derecelerinin yükseltilmesinde dikkate alınmak üzere ayrıca bir kademe ilerlemesi daha verilir. Yıllık izinde geçirilen süreler fiilen çalışılmış sayılır. İki yıldan az süreler dikkate alınmaz.'

B- Dayanılan Anayasa Kuralı

Başvuru kararında Anayasa'nın 10. maddesine dayanılmıştır.

IV- İLK İNCELEME

Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün 8. maddesi gereğince Haşim KILIÇ, Osman Alifeyyaz PAKSÜT, Sacit ADALI, Fulya KANTARCIOĞLU, Ahmet AKYALÇIN, Mehmet ERTEN, A. Necmi ÖZLER, Serdar ÖZGÜLDÜR, Şevket APALAK, Serruh KALELİ ve Zehra Ayla PERKTAŞ'ın katılımlarıyla 27.11.2008 gününde yapılan ilk inceleme toplantısında, dosyada eksiklik bulunmadığından işin esasının incelenmesine oybirliğiyle karar verilmiştir.

V- ESASIN İNCELENMESİ

Başvuru kararı ve ekleri, işin esasına ilişkin rapor, itiraz konusu yasa kuralı, dayanılan Anayasa kuralları ve bunların gerekçeleri ile diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

Başvuru kararında, belirli bir bölgede belirli bir süre daimi olarak görev yapma zorunluluğu üzerinde durulmaksızın, kamu personel rejiminin, çalışanların istek ve iradeleri dışındabelirlenen, özel hukuk sisteminden bağımsız bir statürejimi olduğu, bu nedenle kamu görevlilerinin atama ve nakillerinin, zorunlu hizmete tabi olarak res'en atama usulünün yanında, eş durumu, eğitim, sağlık vb.sebeplere bağlı olarak da gerçekleştirilebildiği, ancak hangi sebebe dayalı olarak yapılırsa yapılsın, atama işleminin ilgilinin isteğidışında idarenin tek yanlı tasarrufu ile gerçekleştiğine işaret edilerek, kalkınmadabirinci derecede öncelikli yörelerde bulunanyerlere, 657 sayılı Kanun'un 72. maddesi gereğince belirli bir süre görev yapmak üzere mecburi olarak sürekli görevleatanan Devlet memurları ile aynı yerlere özür durumuna veya farklı sebeplere bağlı olarak atananDevlet memurlarının,atama işleminin hukuksal niteliği bakımından aynı hukuksal konumda oldukları belirtilmiş, bu nedenle debölgeler arasındaki gelişmişlik düzeyi farklılığından kaynaklanan mahzurların giderilmesini amaçlayan 'kalkınmada öncelikli yöreler'uygulaması kapsamındatanınan ayrıcalıklardan birisi olan 657 sayılı Kanun'un 64. maddesinin son fıkrasındaki uygulamadan, bu bölgelereözür durumuna veya farklı sebeplere bağlı olarak atanmış bulunanDevlet memurlarının da yararlanması gerektiği vurgulanarak, buna engel olduğu değerlendirilenitiraz konusu kuralın Anayasanın10. maddesinde ifade edilen'eşitlik' ilkesine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

657 sayılı Devlet MemurlarıKanunu'nun 64. maddesinin itiraz konusu kuralı da içeren son fıkrasına göre, kalkınmada 1 inci derecede öncelikli yörelerde bulunan yerlere aynı Kanun'un 72. maddesi gereğince belirli bir süre görev yapmak üzere mecburi olarak sürekli görevle atanan Devlet memurlarına, bu yörelerde fiilen çalışmak suretiyle başarılı olarak geçirdikleri her iki yılın karşılığında ve aylık derecelerinin yükseltilmesinde dikkate alınmak üzere normal kademe ilerlemesi haklarına ilave olarak bir kademe ilerlemesi daha uygulanacaktır. Kural uyarınca söz konusu kademe ilerlemesi, kalkınmada 1. derecede öncelikli yörelerde görev yapan tüm Devlet memurlarına değil, bu yörelerde bulunan yerlere 657 sayılı Kanun'un 72. maddesi gereğince belirli bir süre görev yapmak üzere mecburi olarak sürekli görevle atananlara uygulanacaktır. Yani, bir Devlet memurunun atandığı/görev yaptığı yer

kalkınmada 1. derecede öncelikli bir yörede bulunsa bile, buraya belirli bir süre görev yapmak üzere mecburi olarak sürekli görevle atanmamış ise bu haktan yararlanamayacaktır.

Anayasa'nın 10. maddesinde düzenlenen eşitlik ilkesi ile eylemli değil hukuksal eşitlik öngörülmektedir. Eşitlik ilkesinin amacı, aynı durumda bulunan kişilerin yasalarca aynı işleme bağlı tutulmalarını sağlamak ve kişilere yasalar karşısında ayırım yapılmasını ve ayrıcalık tanınmasını önlemektir. Bu ilkeyle, aynı durumda bulunan kimi kişi ve topluluklara ayrı kurallar uygulanarak yasa karşısında eşitliğin ihlâli yasaklanmıştır. Durum ve konumlardaki özellikler, kimi kişiler ya da topluluklar için değişik kuralları gerekli kılabilir. Aynı hukuksal durumlar aynı, ayrı hukuksal durumlar farklı kurallara bağlı tutulursa Anayasa'nın öngördüğü eşitlik ilkesi ihlâl edilmiş olmaz. Nitelikleri ve durumları özdeş olanlar içinse yasalarla değişik kurallar konulamaz.

Yasa koyucu, 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 72. maddesinde, kurumlardaki yer değiştirme suretiyle atanmaların hizmetlerin gereklerine, özelliklerine, Türkiye'nin ekonomik, sosyal, kültürel ve ulaşım şartları yönünden benzerlik ve yakınlık gösteren illerinin gruplandırılması suretiyle tespit edilecek olan bölgeleri arasında adil ve dengeli bir sistem içinde yapılacağını, yer değiştirme ile ilgili atama esaslarının Devlet Personel Başkanlığınca hazırlanacak bir yönetmelikle belirleneceğini, kurumların, atamaya tabi olacak personeli için, bu yönetmelik esaslarına göre Devlet Personel Başkanlığının görüşünü almak suretiyle bir personel ve atama planı hazırlayacaklarını öngörmek suretiyle konuya ilişkin çerçeveyi çizmiş, temel ilke ve esasları belirlemiş, ülke çapında sunulması gereken kamu hizmetlerinin ülkenin her tarafında sunulmasını temin etmek bakımından, bunları sunacak olan personelin temininde çekilebilecek olan güçlükleri de gözeterek (yargı denetimi saklı kalmak kaydıyla), değişen, gelişen ve çeşitlenen nedenlere bağlı olarak, hangi kamu görevlilerinin hangi bölgelere hangi koşullarla atanabileceklerini belirleme konusunda idareye takdir yetkisi vermiştir. Devlet Personel Başkanlığı ile diğer kamu idareleri tarafından bu yetki kapsamında hazırlanan atama ve yer değiştirme düzenlemelerinde de belirli bölgelerde belirli sürelerle mecburi olarak sürekli görevle kimlerin atanacakları konusunda değişik hükümlere yer verilmiştir.

Kalkınmada 1 inci derecede öncelikli yörelerde bulunan yerlere 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 72. maddesi gereğince belirli bir süre görev yapmak üzere mecburi olarak sürekli görevle atanan Devlet memurları ile aynı yerlere başka nedenlere bağlı olarak atanan ve o yerlerde belirli bir süre görev yapma zorunluluğu bulunmayan Devlet memurları, aynı hukuksal konumda bulunmadıklarından bunlara farklı kurallar uygulanması eşitlik ilkesine aykırı değildir.

Açıklanan nedenle, itiraz konusu kural Anayasa'nın 10. maddesine aykırı değildir. İtirazın reddi gerekir.

Serdar ÖZGÜLDÜR bu görüşe katılmamıştır.

VI- SONUÇ

1-7.5.2010 günlü, 5982 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının Bazı Maddelerinde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun uyarınca, 2949 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun ile ilgili gerekli düzenlemeler yapılmadan, Mahkeme'nin çalışıp çalışamayacağına ilişkin ön meselenin incelenmesi sonucunda; Mahkeme'nin çalışmasına bir engel bulunmadığına, Fulya KANTARCIOĞLU, Mehmet

Esas Sayısı : 2008/103
Karar Sayısı : 2010/118

ERTEN, Fettah OTO, Zehra Ayla PERKTAŞ ile Celal Mümtaz AKINCI'nın, gerekçesi 2010/68 esas sayılı dosyada belirtilen karşıoyları ve OYÇOKLUĞUYLA,

2- 14.7.1965 günlü, 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 64. maddesinin son fıkrasında yer alan " 72 nci madde gereğince belirli bir süre görev yapmak üzere mecburi olarak sürekli görevle atanan Devlet Memurlarından " ibaresinin Anayasa'ya aykırı olmadığına ve itirazın REDDİNE, Serdar ÖZGÜLDÜR'ün karşıoyu ve OYÇOKLUĞUYLA,

16.12.2010 gününde karar verildi.

Başkan	Başkanvekili	Üye
Haşim KILIÇ	Osman Alifeyyaz PAKSÜT	Fulya KANTARCIOĞLU
Üye	Üye	Üye
Ahmet AKYALÇIN	Mehmet ERTEN	Fettah OTO
Üye	Üye	Üye
Serdar ÖZGÜLDÜR	Zehra Ayla PERKTAŞ	Recep KÖMÜRCÜ
Üye	Üye	Üye
Alparslan ALTAN	Burhan ÜSTÜN	Engin YILDIRIM

Üye

Nuri NECİPOĞLU

Üye

Hicabi DURSUN

Üye

Celal Mümtaz AKINCI

KARŞI OY GEREKÇESİ

Anayasa'nın 41. maddesine göre, aile Türk toplumunun temeli olup, Devlet ailenin huzur ve refahının sağlanması için gerekli tedbirleri almak durumundadır. Davaya konu somut olayda, öğretmen olan eş, kalkınmada 1. derecede öncelikli yörede görev yapan eşiyle birlikte görev yapmak üzere aynı bölgeye atanmıştır. Ne var ki, iptale konu 657 sayılı Kanun'un 64. maddesinin son fıkrasında öngörülen 'bir kademe ilerlemesi' verilmesinin amacı, bu bölgede ifa edilecek görevin diğer bölgelere nazaran güçlüğü ve meşakkatidir. Eşine bağlı şekilde bu görev bölgesine atanan diğer eş de aynı güçlük ve meşakkatle karşı karşıya olacağına göre, eşlerden yalnız birine bir kademe ilerlemesi verilip diğerinin bu imkândan yoksun bırakılması sonucunu yaratan dava konusu kural Anayasa'nın 2., 10. ve 41. maddelerine açıkça aykırı düşmektedir.

Açıklanan nedenle, kuralın iptali gerektiği kanısında olduğumdan, Sayın çoğunluğun aksi yöndeki kararına katılmıyorum.

Üye

Serdar ÖZGÜLDÜR